

JURYENS BEGRUNNELSE FOR VALG AV VINNERUTKAST 2013

Tormøhlens gate 45, Cornerteateret

Byggherre: Teknoholmen AS
Arkitekt: Paal Kahrs Arkitekter AS
Landskapsarkitekt: Smedsvig Landskapsarkitekter AS

Bygg og anlegg som tildeles Arkitekturprisen skal i samspill med omgivelsene tilføre stedet nye kvaliteter i innhold, formgivning og materialbruk. Bergen kommunes arkitektur- og byformingspris er som det fremgår av navnet en pris som ikke bare skal vurdere byggverk enkeltvis, men også skal vurdere hvilken rolle arkitektur kan spille i byutviklingssammenheng. Årets vinner utmerker seg på nettopp på denne måten ved å tilføre nye funksjoner i form av kulturtilbud for barn-, unge og voksne i bydelen, samt ved å skape nye arenaer for deler av kulturlivet som til nå ikke har hatt en fast base i Bergen.

Estetikk og funksjonalitet er begge sentrale kriterier, men rådet har også valgt å legge vekt på i hvilken grad prosjektet «sprenger sine egne rammer» og får betydning utover den funksjonen det er satt til å ha. Rådet er av den oppfatning at byutviklingskomponenten er viktig i ethvert byggeprosjekt. Rådet ønsker å gi honnør til arkitekter som benytter seg av muligheten for å ikke utelukkende svare på oppdragsgiverens bestilling, men også gi nye kvaliteter til området. Slike kvaliteter kan være av estetisk art, dreie seg om tilleggsfunksjoner som kommer bydelen til gode, eller være grep som tydeliggjør prosjektets historiske sammenheng. En slik tilnærming bidrar til opplevelseskvaliteter, gir økt forståelse og styrker stedsidentiteten. Denne tankegangen krever inngående kjennskap til sosial og geografisk kontekst, og er således en tidkrevende prosess. Likevel mener rådet at prosjekter som vitner om denne typen ambisjoner bør løftes frem som eksempler til etterfølgelse.

Rådet mener årets prisvinner skårer på alle disse kriteriene. Prosjektet bærer preg av nennsom håndtering av en historisk bygningsmasse, og tilfører nye kvaliteter til en bydel som har vært preget av stagnasjon. Ved hjelp av forsiktede grep har en historisk bygning fått nytt liv og nye bruksmåter.

Rådet for byforming og arkitektur har derfor utpekt Cornerteateret til vinner av Arkitektur- og byformingsprisen 2013.

Cornerteateret er således en katalysator i byutviklingssammenheng, som tilfører et område under press nye funksjoner, og således representerer et positivt og viktig byformingsgrep.

Historikk:

Tormøhlens gate 45 er trolig ett av de første større industribyggene som ble oppført på Marineholmen i forbindelse med verftsindustrien som ble etablert her på slutten av 1800-tallet. Bygningens hovedform og fasader har til tross for ombygninger beholdt mye av sitt opprinnelige autentiske preg med et rikt innslag av originale bygningsdetaljer. Bygningen rommet opprinnelig en stor verksteds-/maskinhall med dobbel etasjehøyde. Bjelkelaget over dette rommet er bygget som en «mastekonstruksjon» bestående av trebjelker som er spent opp med underliggende strekkstag til en form for fagverksbjelker. Denne konstruksjonen er sjelden, og bidrar sammen med bygningens arkitektur og øvrige konstruksjoner til å gi den en stor bevaringsverdi og autentisitetsverdi.

Beskrivelse av bakgrunnen for prosjektet:

Cornerteateret er et samarbeidsprosjekt mellom det frie scenekunstheltet (Proscen) og Vestlandske teatersenter. Teateret vil kunne fungere både som et bydelsteater, men også som en arena for disse institusjonene som tidligere ikke har hatt noen faste tilholdssteder i byen.

Juryens begrunnelse for valg av vinnerutkast:

Prosjektet Cornerteateret tilfører Damsgårdssundet som byutviklingsområde et nytt innhold i form av nye nærmiljøfunksjoner for befolkningen i området. Bygningens kvaliteter som kulturminne blir således ivaretatt gjennom ny bruk. Gjennom rehabiliteringen av det gamle industribygget har man fått ivaretatt en rekke funksjoner og arealbehov for teater, øvingsrom, kafe, black-box saler og kontorfunksjoner på et relativt begrenset areal. Det romlige potensialet i verkstedhallen i 1. etasje med sin doble etasjehøyde er utnyttet til teatersal. I denne etasjen er det også funnet plass til to black-box saler og en kafe. I 2. etasje er det etablert tre øvingsrom samt garderober for skuespillere. Loftsetasjen er bygget om til teknisk rom og kontorer.

Den arkitektoniske tilnærmingen til prosjektet er usedvanlig vellykket, både når det gjelder antikvariske, visuelle og bruksmessige kvaliteter. De arkitektoniske grepene som er gjort fremstår samlet som fremtidsrettede, og bidrar til en møteplass for kulturelle opplevelser som strekker seg langt utover det lokale området. Anlegget er formet for å være en viktig møteplass for barn, unge og voksne, og vil fungere som et attraktivt kulturelt samlingspunkt for hele bydelen. Rehabilitering av eksisterende bygninger er en svært utfordrende oppgave, og måten som de nye funksjonene er lagt inn i bygget på er preget av en detaljering som er ærlig og konkret. Bygget er lesbart ved at de originale bygningskonstruksjonene på innsiden er bevart, og der en del uvanlige konstruksjoner som mastekonstruksjonen som bærer etasjene over teatersalen er beholdt og eksponert. Videre spiller de nye elementene som arkene på taket, samt gavlen i metallkledning mot sør begge på områdets opprinnelige industrielle karakter, og fremhever bygningens opprinnelige uttrykk på en god måte.

Kontorarbeidsplassene på loftet er elegant innpasset og avdelt ved glass-skillevegger, slik at loftsrommet fremstår som åpent og luftig.

Bygningen er samtidig viktig for å sikre den historiske kontinuiteten i overgangen mellom en tett eksisterende by- og bygningsstruktur, og et nytt byutviklingsområde, der den eksisterende bygningen er et viktig historisk dokument som forteller en historie om bydelens tidligere funksjoner, og er underlagt antikvariske restriksjoner.

Cornerteateret er et eksempel til etterfølgelse, der det inngår som en naturlig del av det store uterommet, og vil bli en katalysator for god byutvikling i et av Bergens mest sentrale byutviklingsområder. Teateret vil bety noe for lokalmiljøet som alle har tilgang til, og også kunne legge til rette for aktiviteter for barn- og unge. Prosjektet aktualiserer også debatten om hvordan man kan finne nye funksjoner for gamle bygninger, og er et svært godt eksempel på dette.

Valget av Cornerteateret til årets byutviklingspris er et strategisk valg av en type prosjekt vi vil ha mange flere av for å vitalisere byutviklingen i Bergen!